

'N GESINSTERAPEUTIESE STUDIE VAN 'N DOWE KIND

deur

ROELOFJE TRYNTJE DALING

voorgeleë ter vervulling van 'n deel van die
vereistes vir die graad

MAGISTER ARTIUM (KLINIESE SIELKUNDE)

in die Fakulteit Lettere en Wysbegeerte

Universiteit van Pretoria

Pretoria

MAART 1984

BEDANKINGS

My opregte dank en waardering aan :

Johan Olwagen, my studieleier.

Marten en Dirkje Daling, my ouers.

Piet van Rensburg, my man.

Almal wat direk en indirek bygedra het tot
hierdie skripsie.

Opgedra aan my pa.

INHOUDSOPGAWE

	<u>Bladsy</u>
HOOFSTUK 1. INLEIDING	1
HOOFSTUK 2. DIE DOWE KIND	4
2.1 INLEIDING	4
2.2 BEGRIPSOMSKRYWING	4
2.2.1 Gehoorgestremdheid	5
2.2.2 Doofheid	5
2.2.3 Doofgewordes	5
2.2.4 Swakhorendes	5
2.3 KLASSIFIKASIE	5
2.3.1 Klassifikasie volgens die stadium van intrede van doofheid	6
2.3.1.1 Die prelinguistieke periode	6
2.3.1.2 Die postlinguistieke periode	7
2.3.2 Klassifikasie volgens die graad van gehoorverlies	7
2.3.2.1 Normale tot geringe gehoorverlies	9
2.3.2.2 Matige gehoorverlies	9
2.3.2.3 Beduidende gehoorverlies	9
2.3.2.4 Ernstige gehoorverlies	10
2.3.3 Klassifikasie volgens die lokalisasie van doofheid	10
2.3.3.1 Geleidingsdoofheid	10
2.3.3.2 Persepsiedoofheid	11
2.4 DIE GEVOLGE VAN DOOFHEID OP DIE KIND SE ONTWIKKELING EN FUNKSIONERING	11
2.4.1 Onvermydelike gevolge van doofheid	12
2.4.1.1 Doofheid en emosionele ontwikkeling	12
2.4.1.2 Doofheid en waarneming	13
2.4.1.3 Doofheid en taalontwikkeling	13
2.4.1.4 Doofheid en kommunikasie	14

	<u>Bladsy</u>	
2.4.2	Gevolge van omgewingsfaktore	15
2.4.2.1	Die skoolsisteem	16
2.4.2.2	Die dowe subkultuur	16
2.4.2.3	Die gesinsisteem	17
2.5	SAMEVATTING	18
HOOFSTUK 3.	DIE GESIN VAN 'N DOWE KIND	19
3.1	INLEIDING	19
3.2	TEORETIESE UITGANGSPUNT : DIE STRUKTURELE BENADERING	21
3.2.1	Gesinstruktuur	21
3.2.2	Gesinsaanpassing	23
3.3	DIE STRUKTUUR VAN DIE GESIN VAN 'N DOWE KIND	24
3.3.1	Ouer-kindsubsisteem	24
3.3.1.1	Die ouers se reaksie op die diagnose van doofheid	25
3.3.1.2	Wyse van kommunikasie	33
3.3.1.3	Hantering en dissipline	37
3.3.1.4	Gesinsrolle	39
3.3.2	Huwelikssubsisteem	41
3.3.3	Kindersubsisteem	42
3.4	DIE AANPASSING VAN DIE GESIN VAN 'N DOWE KIND	43
3.4.1	Interne ontwikkelingsveranderinge	43
3.4.1.1	Geboorte van 'n dowe kind	43
3.4.1.2	Ontwikkelingsfases van 'n dowe kind	44
3.4.2	Eksterne druk vanaf die sosiale konteks	44
3.4.2.1	Etniese agtergrond	44
3.4.2.2	Sosio-ekonomiese groep	44
3.4.2.3	Opvoedingspeil	45
3.4.2.4	Finansiële sterkte	45
3.4.2.5	Dowe subkultuur	45
3.4.2.6	Opvoedkundige standpunte oor die wyse van kommunikasie	46
3.5	SAMEVATTING	47
HOOFSTUK 4.	SELKUNDIGE BEHANDELING VAN 'N DOWE KIND	49
4.1	BEHANDELING VAN 'N DOWE KIND	49
4.2	PSIGOTERAPIE MET 'N DOWE KIND	49
4.2.1	Spel terapie	50

	<u>Bladsy</u>
4.2.2	Ouerleiding 50
4.2.3	Gedragsterapie 51
4.2.4	Groepsterapie 51
4.2.5	Gesinsterapie 51
4.3	POSITIEWE ASPEKTE IN PSIGOTERAPIE MET 'N DOWE PERSOON 52
4.4	STRUIKELBLOKKE IN PSIGOTERAPIE MET 'N DOWE PERSOON 52
4.5	GESINSTERAPIE AS 'N ALTERNATIEWE SIELKUNDIGE BEHANDELINGSMETODE 53
HOOFSTUK 5.	GESINSTERAPEUTIESE BEHANDELING VAN 'N DOWE KIND 56
5.1	TEORETIESE UITGANGSPUNTE 56
5.1.1	Sisteessteorie 56
5.1.2	Strukturele benadering 59
5.1.3	Strukturele gesinsterapie 59
5.1.3.1	Rasionaal en terapeutiese doelwit 59
5.1.3.2	Terapeutiese tegnieke 60
5.2	VORMING VAN DIE TERAPEUTIESE SISTEEM 63
5.3	GESINSEVALUERING 65
5.4	PROSES VAN GESINSTERAPIE 67
5.4.1	Die gesin se deurwerk van die rouproses 67
5.4.2	Intervensies ten opsigte van kommunikasie 68
5.4.3	Intervensies ten opsigte van die gesinstruktuur 71
HOOFSTUK 6.	DIE GEBRUIK VAN SPEL IN GESINSTERAPIE 76
6.1	ONTWIKKELING VAN SPEL AS TERAPEUTIESE MEDIUM 76
6.2	RASIONAAL VAN SPEL AS TERAPEUTIESE TEGNIEK IN GESINSTERAPIE 80
6.2.1	Spel as natuurlike wyse van selfekspresie by die kind 80
6.2.2	Spel as kommunikasiewyse van die kind 81
6.2.3	Spel as 'n aanvaarbare interaksiewyse tussen ouer en kind 82
6.3	WYSES WAAROP SPEL IN GESINSTERAPIE GEBRUIK WORD 82
6.3.1	Akkommodering van 'n gesinsisteesem 83
6.3.2	Evaluering van 'n gesinsisteesem 84
6.3.3	Herstrukturering van 'n gesinsisteesem 85

	<u>Bladsy</u>	
6.4	BEPLANNING VAN SPELAKTIWITEITE VIR GESINSTERAPIE	87
6.5	DIE ROL VAN DIE TERAPEUT	88
6.6	SPEL IN GESINSTERAPIE MET 'N DOWE KIND	90
HOOFSTUK 7.	GEVALLESTUDIE	92
7.1	INLEIDING	92
7.1.1	Die aard van die studie	92
7.1.2	Die metode van die studie	92
7.1.3	Agtergrondgegewens	93
7.1.3.1	Gesinsamestelling en aanmeldingsprobleme	93
7.1.3.2	Biografiese inligting	94
7.2	EERSTE GESINSTERAPIE-SESSIE	97
7.3	TWEEDE GESINSTERAPIE-SESSIE	114
7.4	DERDE GESINSTERAPIE-SESSIE	120
7.5	VIERDE GESINSTERAPIE-SESSIE	125
7.6	VYDE GESINSTERAPIE-SESSIE	130
7.7	SESDE GESINSTERAPIE-SESSIE	134
7.8	SEWENDE GESINSTERAPIE-SESSIE	139
7.9	AGSTE GESINSTERAPIE-SESSIE	144
HOOFSTUK 8.	SAMEVATTING	154
BIBLIOGRAFIE		159

LYS VAN FIGURE

Bladsy

<u>FIGUUR 1</u>	Indeling op 'n oudiogram van die gebiede waarbinne klanke van verskillende luidheid val.	8
<u>FIGUUR 2</u>	Indeling op 'n oudiogram van die gebiede waarbinne verskillende tipes gehoorverlies val.	8

OPSOMMING

TITEL VAN SKRIPSIE : 'N GESINSTERAPEUTIESE STUDIE VAN 'N DOWE KIND
NAAM VAN KANDIDAAT : ROELOFJE TRYNTJE DALING
LEIER : MNR. J. OLWAGEN
DEPARTEMENT : SIELKUNDE
GRAAD : MAGISTER ARTIUM (KLINIESE SIELKUNDE)

In hierdie skripsie is gesinsterapie as 'n alternatiewe sielkundige behandelingsmetode vir dowe kinders, ondersoek.

In die literatuurstudie is gesinne met horende ouers en 'n dowe kind beskryf. Die bestaande sielkundige behandelingsmetodes vir dowe kinders is bespreek en ook gesinsterapie as 'n alternatief daarop. Laastens is die toepassing van strukturele gesinsterapie met die klem op nie-verbale speltegnieke, op bogenoemde gesinne nagegaan.

In die gevallestudie is 'n horende gesin met 'n dowe dogter met hanteringsprobleme, behandel. Agt sessies strukturele gesinsterapie, met die klem op totale kommunikasie en nie-verbale speltegnieke, is toegepas. Na dié terapie is die skewe gesinstruktuur herstel en is die aanmeldingsprobleem opgelos.

Strukturele gesinsterapie was dus in hierdie ondersoek suksesvol om 'n gunstige omgewing vir die dowe kind te skep, waarbinne effektiewe gedragsverandering plaasgevind het. Hierdie gevallestudie is slegs 'n voorstudie waarvan die resultate nie as algemeen-geldend beskou kan word nie, alvorens verdere navorsing dit bevestig het.

SUMMARY

TITLE OF PAPER : A FAMILY THERAPEUTIC STUDY OF A DEAF CHILD
CANDIDATE : ROELOFJE TRYNTJE DALING
SUPERVISOR : MR J. OLWAGEN
DEPARTMENT : PSYCHOLOGY
DEGREE : MAGISTER ARTIUM (CLINICAL PSYCHOLOGY)

This dissertation deals with family therapy as an alternative psychological treatment approach with deaf children.

The literature study describes families of audient parents with a deaf child. The existing psychological methods of treatment for deaf children have been discussed, as well as family therapy as an alternative. Lastly, the application of structural family therapy was examined with the emphasis on non-verbal play techniques.

The case study discusses structural family therapy of audient parents experiencing management problems with their deaf daughter. Eight of these sessions with the emphasis on total communication and non-verbal play techniques were applied, leading to the solution of the initial problem.

Structural family therapy was therefore successful in creating a favourable environment for the deaf child, leading to effective behavioural changes.

This case study is only a pilot study in which the results cannot be regarded as generally accepted until further research has confirmed them.